

DOI: 10.30520/tjsosci.912613

**İŞLETME PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİNDE ORANLARIN
ARAÇ OLARAK KULLANILMASI**
*USING THE RATIOS AS A TOOL IN MEASURING
BUSINESS PERFORMANCE*

Prof. Dr. Mikail EROL¹

Prof. Dr. Mehmet Hanifi AYBOĞA²

ÖZET

İşletmelerde performans ölçülmesinin önemi küreselleşme ile birlikte artmıştır. Küresel kriz dönemlerinde de bazı işletmelerin yer aldığı sektörlerde daha fazla olumsuz etkiler yaşanması nedeniyle işletmelerin performans karşılaştırmaları daha önemli olmuştur. Dijital olanakların geliştiği çağımızda küresel rekabet ortamında işletmelerin farklı performans analizleri ile mukayese edilmeleri oldukça kolaylaşmıştır. Bu çalışmada işletme performansının ölçülmesinde oranların araç olarak kullanılması modeli incelenmektedir. İşletmelerin finansal analizlerinde, oranlardan geniş ölçüde faydalanılmakta ve bir araç olarak kullanılmaktadır. Bir işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçları değerlendirilirken, bilanço ve gelir tablosunda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin daha anlamlı olduğu görülmektedir. Performans ölçülmesinde işletmenin oranları ile Dupont sisteminden de yararlanılmaktadır. Oranlar, bir işletmenin geçmiş ve finansal durumunu değerlendirmek dışında, planlama ve kontrol açısından finansal ve performans durumunun değerlendirilmesinde finans yöneticisine ve işletme ile ilgili taraflara önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Oran, Finans, Karlılık Oranları, Performans, İşletme

Jel Kodları: M2, M4

ABSTRACT

The importance of measuring performance in businesses has increased with globalization. During the global crisis periods, the performance comparisons of the companies have become more important due to the more negative effects experienced in the sectors where some businesses are involved. In today's world where digital opportunities are developing, it has become easier to compare businesses with different performance analyzes in a global

¹ Prof. Dr. Mikail Erol, İstanbul Esenyurt Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Müdürü, mikailerol@esenyurt.edu.tr , Orcid no: 0000-0002-2330-3958

² Prof. Dr. Mehmet Hanifi Ayboğa, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, hanifiayboga@gmail.com.tr , Orcid no: 0000-0002-2699-8070

competitive environment. In this study, the model of using ratios as a tool in measuring business performance is examined. In the financial analysis of businesses, rates are widely used and used as a tool. When evaluating the financial status and activity results of an enterprise, it is seen that the relationships between the items in the balance sheet and income statement are more meaningful. The rates of the business and the Dupont system are also used to measure performance. Ratios, apart from evaluating the past and financial status of an enterprise, make significant contributions to the financial manager and related parties in the evaluation of the financial and performance status in terms of planning and control.

Key Words: Ratio, Finance, Profitability Ratios, Performance, Business

Jel Codes: M2, M4

GİRİŞ

Bu çalışmada işletmelerin performanslarının ölçülmesinin çağımızda artan önemi açıklandıktan sonra bu konuda oranların araç olarak kullanılmasının yararları incelenmektedir. Oran, matematiksel anlamı ile bir rakamın diğer bir rakama bölümüdür ve finansal analiz tekniği olarak, bilanço ve gelir tablosunda yer alan kalemler arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır (Erol, 2017: 43). İşletmelerin temel finansal tablolarında yer alan kalemler arasındaki ilişkiler birçok oranlar aracılığı ile açıklanabilmektedir. Bu ilişkilerin açıklanmasında tüm oranların hesaplanması anlamsız olacağı gibi birbiri ile ilişkisi bulunmayan birkaç oranın hesaplanması da yetersiz olabilmektedir. Bu nedenle özellikle ilişkili oranların belirlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çalışmamızda işletme performansının ölçülmesinde bazı oranlar grubunun araç olarak kullanılması ile işletme performansının ölçülmesi konusu incelenmektedir. İlk bölümde işletmelerde performans ölçülmesinin önemi ve oranlar ile ilgili genel kavramlar açıklanmaktadır. Daha sonraki bölümlerde kar analizi ile ilgili oranlar ve Dupont sisteminin özellikleri hakkında bilgi verilmektedir. Son bölümde dünyada karşılaşılan küresel krizlerin etkisiyle işletme performansının ölçülmesi konusunda, bir işletmenin önceki dönemlerdeki performansı ile karşılaştırılmasının ve aynı sektörde bulunan diğer ulusal ve uluslararası işletmelerle mukayese edilebilmesinin artan önemi açıklanmaktadır.

1. GENEL KAVRAMLAR

Performans kavramının literatürde farklı anlamları bulunmaktadır ve genel anlamda, belirli bir amaca yönelik olarak yapılan planlar doğrultusunda ulaşılan örgüt amaçlarının elde edilmesi için gerçekleştirilmiş olan tüm faaliyetlerin belirlenmesi olarak tanımlanmakta, bu amaçları gerçekleştirmede performans değerlendirmesinin önemi açıklanmaktadır (Ludeman, 2000, ss: 44-47). Performans bilgisinin işletmeler açısından büyük önemi olduğu kapsamında,

bu bilgilerin işletme hedefleri, planları ve tasarımlarıyla ilgili karar almak amacıyla sistematik olarak toplandığı, karar alma aşamalarında delil olarak kullanıma elverişli oldukları vurgulanmaktadır (Özeren ve Aral, 2002: 1371). Özellikle son yıllarda performans ölçülmesi konusunda birçok uygulama gerçekleştirilerek her işletme için performansın nasıl değerlendirip, ölçüleceği ve yönetileceği konusunda tam bir veri tabanı oluşturulmaya çalışılmaktadır, kesin ve tek tanımı yapılan bir kavramı standart bir şekilde değerlendirip yönetmeye yarayacak bir sistem ortaya konulmaya çalışılmaktadır (Özkan, 2006: 30). Bir yöneticinin, önceden belirlenmiş standartlarla karşılaştırma ve ölçme yoluyla, işletmenin performansını değerlendirmesinin sağlanması, performans yönetiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Özden, 2006: 8).

Günümüzdeki modern yönetim anlayışında performans kavramı, işletmelerin hedeflerine ulaşma düzeyindeki başarısını açıklamaktadır. Performans ölçümü, işletme yönetiminin stratejik kararlarının daha doğru ve ekonomik bir biçimde uygulanıp uygulanmadığına odaklanmaktadır. İşletmelerin temel amaçlarını ve stratejik planlarını gerçekleştirebilmesi genel anlamda performanslarının belirlenmesiyle ilişkilidir.

Günümüzde ekonomik, teknolojik ve sosyal alanlarda yaşanan hızlı ve sürekli değişim işletmeleri önemli ölçüde etkilemekte, bu değişime uyum sağlama çabası işletmelerin performanslarını ölçme çalışmalarını zorunlu hale getirmektedir. Küreselleşme sürecinde gelişen yeni ekonomik koşullar, işletmelere daha esnek organizasyonlar oluşturma zorunluluğu ve bireylere yaşam kalitelerinin daha fazla artırılmasını sağlama biçiminde yansımaktadır. Bu açıdan işletmelerin, kurumsal kapasitelerini arttırarak küreselleşen rekabet ortamına uyum sağlamaları ve değişime uyum sağlayacak bir organizasyon yapılandırmaları için de sürekli olarak performanslarını ölçmeleri gerekmektedir (Zerenler, 2003: 194).

Küreselleşme ile birlikte işletmelerin performanslarını etkileyen çok fazla sayıda etken ortaya çıkmıştır. Bu etkenler arasında daha önce karşılaşılmadığı kadar farklı etkenlerin işletmelerin performansını değiştirdiği gözlemlenmektedir. İşletmenin büyüklüğü ve yapılan işin özellikleri yanı sıra dünyada yaşanan iklim gibi doğa olaylarından yaşanan ekonomik krizlerin yansımalarına kadar oldukça fazla etken söz konusu olmaktadır. Diğer taraftan, gelişmiş bir ülkede ortaya çıkan bir finansal krizin kısa sürede yaygınlaşarak sadece az gelişmiş ülkeleri değil gelişmiş ülkeleri de etkileyen küresel bir kriz haline gelmesiyle ciddi durgunluk ve hatta çökme aşamasına gelmesiyle, performansın sürdürülebilirliği kavramı dünya gündeminde daha büyük önem kazanmıştır. İşletme performansının ölçülmesinde bilanço ve gelir tablosunda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin analizinde araç olarak oranların

kullanılması, aynı zamanda farklı işletme türlerinin karşılaştırılmasına da olanak tanımaktadır. Bu araçlar aracılığıyla bir işletmenin, işletmecilik hedefleri de tanımlanmaktadır ancak bu tür hedefler farklı pazar veya sektörlerdeki işletmeler için farklılık göstermektedir. Aynı zamanda bir işletmenin performansının çok çeşitli diğer işletmelerle karşılaştırılması gerektiğinde performansların değerlendirilmesinde tarafsız bir araç olma özelliği bulunmaktadır. İşletmelerin farklı pazar ve sektörlerde yer almalarının performansları üzerindeki etkilerin farklı olduğu gözlemlenmektedir. Örneğin, küreselleşme etkisiyle turizm endüstrisi günümüzdeki iş hacmi itibariyle, petrol ve gaz ürünleri, gıda malzemeleri ve otomobil sanayileri gibi önemli sektörlerin hacmini geçmiştir. Aynı zamanda bu sektörde giderek artan alt sektörlerin çeşitliliği de küresel ticaret ve rekabet piyasasında önemli bir performans sağlamaları üzerinde etkili olmaktadır (Oran, 2020: 807). Aynı zamanda, küreselleşme ile değişen teknolojik gelişmelerle birlikte artan iletişim olanakları sayesinde insanların küresel düzeyde bilgi almaları, bazı sektörlerdeki işletmeler hakkındaki beklentilerini değiştirmektedir. Bu etkenler, küreselleşen dünya ekonomisi ortamında işletmelerin yer aldığı sektörlerdeki faaliyetlerin düzeyi veya küreselleşen ekonomik krizler sürecinde hangi sektörlerdeki işletmelerin faaliyetlerinin nasıl etkilendiğinin değerlendirilmesi açısından performans ölçümlerinin önemini arttırmaktadır.

Performans ölçümünde kullanılan oranlar, işletmelerin finansal verilerini ve performansını değerlendirmek ve karşılaştırmak için en uygun araçlardır. Oranlar, işletme ile ilgili öğrenmek istenen bilgilerin verilmesine yardımcı olurken, bu sayede işletmelerin karlılık, finansal ve likidite durumu hakkında doğru sonuçlara ulaşılmasını sağlamaktadır. Sonuç olarak oranlar, işletmelerin finansal tablolarında yer alan çeşitli kalemler arasındaki basit matematiksel bir ilişkiyi göstermektedir ve geniş bir uygulama alanına sahiptir. İşletmelerde performans ölçülmesinde kullanılacak oranların, kendi aralarında ki ilişkilerin ve dönemlerin belirlenmesi gerektiği görülmektedir (Çabuk ve Lazol, 2016: 184).

2- İŞLETME PERFORMANSININ ÖLÇÜLMESİNDE KULLANILAN ORANLAR

Günümüzde işletmeler artan rekabetin de etkisi ile ürün ve hizmet üretiminde kendilerini analiz edip diğer işletmeler ile karşılaştırma gereği duymaktadırlar. Bu karşılaştırma sürecinde işletme performansını arttırmaya ve istenen seviyenin sağlanmasına yönelik çaba göstermektedirler. İşletme performansının ölçülmesinde “karlılık oranları” ve “yatırım oranları” kullanılmaktadır (Ceylan ve Korkmaz, 2017: 84);

2.1. Karlılık Oranları

Karlılık oranları, bir işletmenin belirli bir süre boyunca gelir, bilanço varlıkları, işletme maliyetleri ve öz sermayeye göre gelir (kar) üretme kabiliyetini ölçmek ve değerlendirmek için kullanılan finansal ölçümlerdir. Bir işletmenin, kar ve değer üretmek için varlıklarını ne kadar iyi kullandığını göstermektedirler. Çoğu işletme tarafından genellikle daha yüksek bir oran veya değer aranmaktadır ve bu genellikle işletmenin gelirler, karlar ve nakit akışı üreterek iyi performans gösterdiği anlamına gelmektedir. Oranlar, benzer işletmelerle veya işletmenin önceki dönemleriyle karşılaştırılarak analiz edildiğinde daha yararlı sonuçların elde edilmesi sağlanmaktadır.

Karlılık oranları, işletmelerin faaliyetleri sonucunda elde ettikleri performansın başarısını ölçmeye yaramaktadır. Bir işletmenin elde ettiği karın yeterliliğini tespit etmeye yarayan bazı etkenler bulunmaktadır. Bu etkenler; başta genel ekonomik koşullar olmak üzere, aynı sanayi sektöründe yer alan benzer işletmelerin kar oranları, işletmenin son yıllarda görülen karlılık trendi ve işletme sermayesinin alternatif alanlarda kullanılması halinde sağlanacağı beklenen gelir düzeyi gibi faktörlerdir.

Bir işletmenin kar oranının düşük veya yüksek olması, örneğin ekonominin veya sektörün içinde bulunduğu durgunluk gibi birçok farklı etkenlerden kaynaklanabileceğine göre, ancak aynı endüstri kolundaki benzer işletmelerin kar oranlarına göre düşük veya yüksek olmasına bağlı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. İşletmeler tarafından, işletmenin finansal refahı ve performansı hakkında yararlı bilgiler sağlamak için kullanılan çeşitli karlılık oranları da bulunmaktadır. Karlılık oranları genellikle; işletmenin satışları üzerinden karlılığı gösteren oranlar ve işletmenin yatırımları üzerinden karlılığı gösteren oranlar olmak üzere iki grupta incelenmektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2017: 85).

Satışla ilgili oranlardan biri, brüt kar marjı oranıdır (Gücenme, 2005: 85);

Brüt Kar Marjı: $\frac{\text{Brüt Satış Karı}}{\text{Net Satış Karı}}$

Brüt kar marjı, işletme satışlarının vergi ve faize bağlı olarak etkinliğinin ölçüsünü göstermektedir ve bu oran, yöneticilere mamulleri fiyatlandırma aşamasında destek olmaktadır.

Net Kar Marjı: $\frac{\text{Net Kar}}{\text{Net Satışlar}}$

Net kar marjı, net karın oluşmasını, net satışların ve yapılan giderlerin etkinliğinin ölçülmesinde kullanılmaktadır. Brüt kar marjı ile net kar marjının birlikte değerlendirilmesi,

işletme faaliyetleri konusunda fikir elde etmeye yardımcı olmaktadır. Diğer yandan, aynı dönem içerisinde net kar marjı sabit iken, brüt kar marjının düşmesi durumunda düşük fiyatlandırma veya varlıkların verimli kullanılmadığı anlamına gelmektedir.

İşletmenin net kar marjı hesaplanırken, net kara ödenen faizin eklenmesinin daha uygun olacağı, böylece işletmenin vergi sonrası faaliyet karı ve faaliyet kar marjının hesaplanmış olacağı görülmektedir (Sarıaslan ve Erol, 2008: 58). Gelir tablosunda yer alan işletmenin faaliyet karının, olağan kar tutarlarının satışlara oranlanması yoluyla karlılık oranları hesaplanmış olmaktadır ve bu oranın yüksek olması işletmeler için olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Aktif karlılık oranı ise, işletmenin, yönetim verimliliğini ölçmek için kullanılmaktadır. Aktif karlılık bir şirketin varlıklarının toplamına göre karlılığını göstermekte ve başarılı bir yönetimin kar elde etmek için işletme varlıklarını doğru kullanıp kullanmadığı hakkında fikir vermektedir (Toptaş, 2019: 12).

Aktif Karlılık Oranı: Net Kar / Aktif Toplamı

Aktif karlılık oranı ne kadar yüksek olursa kar elde etme konusunda işletme varlıklarının kullanımının o kadar başarılı olduğu düşünülmektedir. Aktif kârlılık oranının ölçü olarak karşılaştırma yapılırken kullanılması için, bir şirketin önceki aktif kârlılık oranları ile veya benzer özellikte başka bir şirketin aktif kârlılık oranı ile karşılaştırılması yapılmaktadır.

Bir işletmenin aktif kârlılık rakamları, yatırımcılara yatırım yapması gereken sermayenin şirket tarafından net gelir haline dönüştürmesinde ne kadar etkili olduğu hakkında fikir vermektedir. İşletmenin aktif kârlılık oranı ne kadar yüksek olursa, şirketin daha az sermaye ile daha fazla para kazanır olduğu anlamına gelmektedir. Bu oranın yüksek olması, işletme kaynaklarının en doğru biçimde değerlendirildiğini göstermektedir.

2.2. Yatırımla ilgili oranlar

Yatırımla ilgili oranlar, işletmenin kullandığı kaynaklar ve elde ettiği kar arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, işletmenin karlılık durumu analiz edilirken net karın öz sermaye ye oranı işletmeler açısından anlam teşkil eden bir kıstastır. Net kar / Öz sermaye oranı işletme sahibi veya sahipleri tarafından verilen sermaye karlılığının ölçülmesinde kullanılmaktadır.

Öz Sermaye Karlılık Oranı: Net Kar / Öz Sermaye

Öz sermaye karlılık oranı, işletme ortakları yönünden, yönetim performansı göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bir işletmenin öz sermaye karlılığı, diğer koşulların aynı kalması şartıyla; kar marjının artmasına veya öz sermaye devir hızının artmasına ya da her ikisinin birden artmasına bağlı olarak arttırılmaktadır.

3. DUPONT SİSTEMİ

Birleşik oranlar analizi olan Dupont Sistemi, Pierre Dupont tarafından bulunmuş ve bundan dolayı da dupont sistemi olarak anılmaya başlamıştır. Sistem ilk defa 1920 yılında General Motor firması tarafından yönetim muhasebesinde finansal tablolarda kullanılmıştır (Curtis, 2015: 1211). Dupont Sistemi, bir işletmenin aktifleri üzerindeki karlılığını ortaya çıkaran bir sistemdir. Bu sistem, bir işletmenin aktiflerinin devir hızı ile net karın satışlara olan oranının bir araya getirilerek işletmenin yapmış olduğu yatırımlar üzerindeki karını da belirlemektedir. Dupont sistemi aynı zamanda bir işletmenin belli bir döneme ait finansal tablolarında açıklanan verilerden aralarındaki ilişkiyi belirleyecek şekilde oranlarını da hesaplayarak hesaplanan oranların öz kaynak karşılığına olan etkisini de gösterir (Sayılğan, 2013: 167-205). Bu sistem bir işletmenin öz sermaye karlılığı hakkında hangi nedenlerle ve oranlarda olduğunun da belirlenmesini sağlayan bir sistemdir (Ceylan ve Korkmaz, 2017: 87).

Dupont sisteminin bir özelliği de, işletmelerde varlık devir hızı ve satışlar aracılığıyla ölçülen net kar marjını birleştirerek, bu oranlar arasındaki ilişkinin işletmenin karlılığına yaptığı etkiyi ortaya koymaktır.(Solisman,2004:7) İşletmelerde varlıkların devir hızı ile işletmenin net kar marjının çarpımı sonucunda işletme varlıklarının karlılık düzeyini de hesaplamaktadır. Varlıkların karlılığı ile karlılığı etkileyen bir başka unsur ise; öz sermaye karlılığının hesaplanmasıdır. Öz sermaye karlılığını hesaplama yöntemleri aşağıda olduğu gibi gösterilebilir (Akgüç, 2013: 84-86);

Aktiflerin Karlılık Oranı: $\text{Net Kar} / \text{Satışlar} \times \text{Satışlar} / \text{Aktifler}$

Öz Kaynaklar Karlılık Oranı: $\text{Aktiflerin Karlılık Oranı} / 1 - (\text{Borçlar} / \text{Aktif Toplamı})$

$\text{Net Kar} / \text{Öz Sermaye} = \text{Net Kar} / \text{Satışlar} \times \text{Satışlar} / \text{Öz Sermaye}$

Formülde de görüldüğü gibi, bu oran üç birleşik orandan oluşmaktadır. Birinci oran işletmenin net kar marjı, ikinci oran aktif devir hızı ve üçüncü oran ise öz sermaye çarpanıdır.

Öz sermaye çarpanı, toplam aktifler / öz sermaye oranı ile bulunmakta olup, işletmenin sahip olduğu toplam varlıkların, öz sermayenin birkaç katı olduğunu göstermektedir. Öz

sermaye çarpanının yüksek olması, varlık finansmanının borçlanma yoluyla karşılanması gibi yüksek bir kaldıraç uygulandığını göstermektedir.

Dupont sisteminde işletme yöneticileri, işletmelerde performans göstergesi olarak bilanço, gelir tablosu ve işletmenin karlılığı konusunda kaynakların kullanımından sağlanan etkilerle borçlanma politikaları arasındaki ilişkiyi görmektedir ve alınacak kararların belirlenmesi için kullanabilmektedir (Sarıaşlan ve Erol, 2008: 207).

4- KÜRESEL KRİZLERİN ETKİSİYLE DEĞİŞEN İŞLETME PERFORMANSI

Dünyada farklı nedenlerle ortaya çıkan ekonomik krizlerin etkisiyle ülke ekonomilerinde yaşanan yansımalara bağlı olarak işletmelerin performansları üzerinde karşılaşılan değişimlerin ortaya çıkarılması sonucunda, işletmelerin sahip oldukları özelliklerin önemi artmaktadır. Bu durumda yöneticiler, işletmelerin performans değerlendirmelerinde oranların kıyaslamasını kullanmaktadırlar. Bu anlamda performans değerlendirmesi, elde edilen sonuçlarla, işletmelerin hedeflerinin karşılaştırılmasını içermektedir. Kriz süreçlerinde performans ölçüm sonuçlarında sorunlar yaşamayan işletmelerin sayısı çok azdır. Buna karşılık, uluslararası şirketlerin faaliyetleri konusunda açıklanan farklı yaklaşımlarda, örneğin bu şirketlerin küreselleşme fonksiyonlarından yararlanma olanaklarının daha fazla olmasından ziyade, küresel çapta ticaret yapabilecek ekonomik güce sahip olmaları sayesinde kısa sürede uyum sağladıkları için çok daha başarılı performans gösterdikleri açıklanmaktadır (Oran, 2020: 1-16). İçinde bulunduğumuz günlerde yaşadığımız Covid-19 krizi sürecinde ve gelişen dijital çağda işletmelerin performansını değiştiren en önemli etken güncel teknolojik olanakların kullanılmasına bağlı olarak önemli değişimler yaşanmasına yol açmaktadır. Örneğin, satıcılar açısından büyük avantajları olduğu kadar alıcılar açısından da daha önce ulaşamadıkları bazı ürünleri alabilme fırsatı sağlayan e-ticaret modeli, aynı zamanda fiziki mağazaları olan işletmeler tarafından yeni satış kanalı olarak kullanılmaktadır ve dünyadaki çok sayıda işletmeler tarafından satış faaliyetlerine eklenmiştir (Oran, 2020: 168-175).

SONUÇ

İşletmelerin performansının ölçülmesinde oranların araç olarak kullanılması konusunda, finansal tablolarda yer alan kalemler arasındaki birçok oranların hesaplanması ve bütün kalemlerin birbiriyle karşılaştırılması mümkün dür. Ancak, finansal analizleri yapanlar ve işletme yöneticileri açısından asıl önemli olan, işletmenin borç ödeme gücü, finansal yapısı, işletmenin faaliyet sonuçları performans göstergeleri, varlıkların rasyonel kullanılıp

kullanılmadığı sorularına cevap verecek ve yöneticilere yol gösterecektir. İşletme yöneticilerinin, işletmenin performansı konusunda sağlıklı kararlar alabilmeleri için önemli olan bu alanda kullanılan oranların doğru hesaplanması ve değerlendirilmesidir. Oranların hesaplanmasında kullandığımız rakamlar işletmenin özellikle Bilanço ve Gelir Tablosundan elde edilmektedir. Oran hesaplamasında kullanılacak olan finansal tabloların, işletmenin TMS:1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardında yer alan Tam Finansal Tablolar Setinde belirtilmiş olan Bilanço ve Gelir Tablosunun ve diğer tabloların doğal olarak Bağımsız Dış Denetimden geçmiş ve onaylanmış olan tablolar olması gerekmektedir. Kaldı ki, bu tür performans ölçümü yapmak isteyen ve sonuçları işletme faaliyetlerinin değerlendirilmesinde kullanmak isteyen işletmenin bünyesinde güçlü bir İç denetim biriminin kurulmuş olması ve etkin şekilde çalışıyor olması da söz konusu olmalıdır. Bu bağlamda, işletmenin Muhasebe Bilgi Sisteminin etkin bir şekilde kurulmuş ve işliyor olması gerekmektedir. Performans ölçümlerinde kullanılan oranların doğru değerlendirilmesi işletmenin geleceğine yön verecektir. Finansal tablolarda bulunan kalemler arasındaki oranları hesaplamak için aralarındaki matematiksel ilişkileri göstermek aslında tek amaç değildir. Önemli olan, hesaplanan oranların doğru bir şekilde yorumlanmasıdır. Böylece dijital çağda küreselleşen dünya ekonomisinde ve küresel krizlerin etkilerinin yoğun olduğu süreçte işletme performanslarının karşılaştırılmasına katkı sağlanabilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgüç, Öztin, (2013). Finansal Yönetim, 9. Baskı, Avcıol Basım Yayın, Ankara .
- Ceylan, Ali ve Korkmaz, Turhan, (2017). İşletmelerde Finansal Yönetim, 16.Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa .
- Curtis, Asher - Lewis-Western, Melissa. F. - Toynbee, Sara ,(2015). “Historical Cost Measurement and the use of DuPont Analysis by Market Participants”, Review of Accounting Studies, 20 (3), pp.1210–1245.
- Çabuk, Adem ve Lazol, İbrahim, (2016). Mali Tablolar Analizi, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Erol, Mikail, (2017). Mali Tablolar Analizi, Ege Reklam Basım, İstanbul.
- Gücenme, Ümit, (2005). Mali Tablolar Analizi ve Enflasyon Muhasebesi, Aktüel Yayınları, Bursa.
- Ludeman, K., (2000). “How To Conduct Self Directed 360”, Training and Development, 54 (7), s. 44-47.

- Oran, İ. B. ,(2020). “Covid-19’un Uluslararası Turizm Üzerinde Diğer Krizlerden Farklı Etkileri”, Turkish Studies Journal, 15(4), ss: 807-826.
- Ozkan, Selçuk, (2006). www.stratejika.com/makale.asp?makale=39 (Erişim Tarihi:20 Mart 2021).
- Oran, İ. B. ,(2020). “Çok Uluslu Şirketler, Stratejileri Ve Küreselleşmedeki Rollerini” Journal of Life Economics, JLECON, Cilt: 7, Sayı:1, e - issn: 2148-4139, ss: 1-16.
- Ozden, Mehmet Cemil , (2006). www.mcozden.com/ikf_4_py_genel.htm (Erişim Tarihi: 20 Mart 2021).
- Özeren, Baran ve C.S. Aral, (2002). Yönetim ve Hesap Verme Sorumluluğu, Amaçları Bakımından Performans Bilgisi, Sayıştay Araştırma Yayınları, Ankara.
- Oran, İ. B. , (2020). “Küreselleşen Ekonomi Ortamında E- Ticaretin Geleceği”, Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Derg. E-Issn: 1309-4033; Cilt: 12, Sayı: 45, s: 168-175.
- Sarıaslan, Halil ve Cengiz, Erol , (2008). Finansal Yönetim, Kavramlar, Kurumlar ve İlkeler, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Sayılgan, Güven , (2013). “Soru ve Yanıtlarıyla İşletme Finansmanı”, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ekim 2013, Ankara.
- Soliman, Mark., T. , (2004). “Using Industry- Adjusted DuPont Analysis to Predict Future Profitability”, Working Paper, Stanford University.
- Toptaş, E. , (2019). “ Aktif Karlılık Oranı”, <https://ersoytoptas.com/aktif-karlilik-orani/>, s. 2, (Erişim Tarihi: 20 Mart 2021).
- Zerenler, Muammer, (2003). Kriz Dönemlerinde İşletmelerde Üretim Süreci Esnekliğinin Şirketlerin Performans ve Yaşam Sürelerine Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.